

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a votis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id euidem probamus libenter (Az általalok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ czim alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márczius 6-án.

Előfizetési árak:
Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felélős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dobánytörzsekben.

Szent Sebestyén ünnepe és Székesfejérvár.*)

(Levél a szerkesztőhöz.)

Mélyen tisztelt Szerkesztő Ur!

Nagy élvezettel olvastam a Székesfehérvári Hírlap mult számának bosszu és komoly tanulmányozásra valló vezető cikkét. Azt hiszem, nem tévedek, ha azt vélem, hogy a „Julius“ álnév alatt városunk társadalmi életének egyik közkeveltséggű, komoly kutatásokkal és tanulmányokkal foglalkozó tagja rejtőzik. A Székesfejérvár város régi emlékei közt nagy előszterrettel buvárkodó szerző nagy hálára kötelezte a város közönségét, mikor hiteles adatok alapján elmondotta: mikor és mely alkalomból lett Szent Sebestyén napja a város fogadalmi ünnepe. Az isteni gondviselés sujtó kezétől meglátogatott ósváros minden bánata és szenvedése, minden reményése és öröme megjelenik lelki szemünk előtt ama cikk olvasásakor. Szinte látjuk, miut kerest és talált végső menedéket a pestis által meglátogatott város 1739-ben az Ur dicső szentjének, Diokletian császár-vitéz katonájának Szent Sebestyénnek hatalmas közbenjárásában. A város örök haláljának kifejezője ez a

* Jól ismert kezéből vettük és közérdeklőségük miatt e helyen közöljük e megrázkéltető sorokat.

fogadalom, melyet a tudós szerző a következő szószerinti szövegében közöl:

Az alapító levél, melyet Károly János közzől Fejérmegye történetében, 1739. január 15-én kelt és Eszterházy Imre esztergomi érsek 1739. február 15-én erősítette meg. A fogadalomra nézve a következőket tartalmazza.

E városnak összes és minden egyes polgára és lakója, beleértve a hét évet betöltött gyermekeket is, Szent-Sebestyén napja előestéjén kötelesek kenyéren és vízen böjölni; ez pedig mindaddig meg fog tartani, míg a pestis ezen országban teljesen meg nem szűnik. Maga Januarius 20-ára eső Szent-Sebestyén napja ezen város minden egyes lakója által örök időközön át meg fog ünnepeletni, úgy, hogy az adózóktól bezarandó és szent célra fordítandó súlyos büntetés terhe alatt valamennyien minden, még a legcsekélyebb munkától is tartózkodni kötelesek lesznek. Magán Szent-Sebestyén napján pedig, az elöb említett módon éventént megünneplendő napon szintugy örök időközön át ünnepléses körmenet fog a fentjelzett kápolnához vezetetni s ott egy énekes és két csendes szentmise szolgáltatni.

Sajnos, a végső megjegyzésekkel nem érthetünk egyet. Azt mondja ugyanis a cikkíró gyanánt, szereplő gondos történetirő:

A halás utódok, e város mai közönsége híven teljesítik őseiknek intézkedését és kegyelettel ruhazzák át e fogadalmat a jövő századok nemzedékére.

Végig jártam tegnap Székesfejérvár

utcait. Benéztem a templomokba, a házakba, a hivatalokba, végig néztem a felsővárosi templomba vezetett körmenetet s nem tehetek róla, de — elszomorodtam. Az utcáknak teljesen hétköznapi képe volt, az emberek köznapi ruhájukban jártak, az üzletek, még a keresztények is (az egy szövetkezetű boltot kivéve) egész nap nyitva állottak, adtak vettek az emberek, mint máskor. A hivatalokban, (az államiakban épen úgy, mint a megyeiekben és városiakban) naphosszat körmöltek az emberek, sercegték a tollak, fogyott a tinta és a papíros mint máskor. Pedig városunk vezetői alkalomadtán annyira szeretik magukat hívó keresztényeknek (nem akartam azt mondani, hogy „jó katolikusoknak“) nevezni és mutatni! Megerőltetem az eszemet, szememet, hogy valamit felfüdüzzek a hivatalosan ünneplő, az ósök hagyományait tisztelő városból, de fájdalom, semmit sem találtam, azon a két hajdun kívül, akik kardosan, daliás léptekkel vonultak a processio élén a zászlóvivő gyerekek mellett. A templomokban kaputussal embert egyet sem láttam, még azok közül sem, akik más ünnepen be-be szoktak nézni az Isten házába. (Örömmel jegyzem itt meg, hogy a felsővárosi népe hagyományos vallásosságával látogatott el a jötevé Szent felsővárosi templomába.

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCÁJA.

Régi példák és legendák.

Összegyűjtötte s a székesfejérvári belvárosi kath. körnek 1903. évi január hó 18-án rendezett ünnepein felolvasta:
Dr. VARGHA DAMIÁN, ciszt. r. főgym. tanár.

(Folytatás.)

Nagyon hasonló értékű a példához az, mely a Debreczeni kódex 240. lapján olvasható: „Vala Spoletoznak városában egy igen szép termetű leányzó, ki mindenkoron ez világi hitásokra igyekezik vala, semmit nem gondolván az örökítő való jövendő élettel. Egy időben kórsággal megverettették Uristentől. Lelki üdvösséges intéseket igen utál vala és ingyen sem akarja vala hallani. Mikor pedig az kórság igen nagyon meghatalmazott volna rajta és megismerte volna az boldogtalan leányzó, hogy az ő élete rakon közel volna, szüntelenül kezd az ő anyját kérni, hogy felöltöztetné őtet az ő drágaiatos ruhájába, kivél szokott vala ő émi. És felöltöztetvén, igerné őtet oly mint menyeközöbe akarná vinni. Az ő anyja reá engedé, és megtevé ezt, a mit az ő leánya kíván vala... Ezképen felöltöztetvén feküvék felfohászokdván: Jaj — ugymond — énneknek, mert ime én meghalok, ki ilyen igen szép vagyok és ékes, ki minden kisedségségemtől fogva növekedtem s tartattam nagy gyengeségben. Es immár én meghalok oly igen gyengeséges ifjúságomban. Ezeket hallván az környül állók, mondnak vala

őneki“: (It e kódex megszakad. De folytatható a Lobkowitz k. 50. l-ről.) „Szerető leányom bizál az Uristenben és ajánljad neki magadat, mert igen kegyelmes és irgalmas. Ez annál inkább nagy sirással felele mondván: Mit gondolok én Istenel? Jövel te pokolbeli ürög, és te vegyed el az én lelkemet! mely beszédek között az ő boldogtalan lelkét kibocsáta.“ — Elképzeltetjük, mily lelki megborzadás foghatta el a jó clarissa apácát, midőn 1514 körül a rank maradt szöveget s benne e megdöbbentő példát apácátságainak lelki épülésére lemásolta. Még ma is hideg borongás futja át a gyengébb érzésűek keblét, hát abban a vallásilag nagyon is érzékeny korban. El kell ismernünk a példa élénk színezését s mélyen megragadó leírását. Ime mily melegséggel s mily szeretettel intik a jó apácákat a világ hiúságainak megutasására, ha netán a kolostor csendes egyszerűségében ilyen forma kísértés fogná el őket. E példa olvasása bizonyára megtette hatását.

Ilyen s ezekhez hasonló példa rengeteg sok van kódexünkben. Az elvont hitgazságok fejtegetése közben találkozzunk velök felüldítő eszközökként használva, az egyszerű parasztlékek épületes oktatására, kiknek mintegy testi és kézzelfogható dolgokat s olyanokat kell eléjük adnunk, a melyeket gyakorlati tapasztalásból ismernek — írja Jacobus de Vitriaco, ki 1240-ben halt meg. E nagy nevű domonkos, Vincentius Bellovacensis-szel (IX., Szent Lajos fiának nevelőjével), Etienne de Bourionnal († 1261.) s a nagy nevű angol ciszterciával Sheppey Jánossal (XIV. sz.) indul meg nagyobb mértékben az ő gyűjtteményes példák s legendák alapján a hosszabb prédikációknak ilyen megható történetekkel —

esetleg mesékkel — való megtűzdelése. A mi világhírű Temesvári Pelbártuk, ki a magyar Ferencrendiek örökös dicsősége, a szentbeszéd alatt a „szundikalók felbressztésére, tehát az érdeklődés s figyelem felkeltésére a szorta tele mélyen járó scholastikus fejtegetéseit példákai. Es az ő latin művei, valamint Jacobus a Voragine „Legenda aurea“-ja nyomán jutottak el ezek a mi magyar kódexünkbe.

Főleg a délutáni s itt is a hosszabb böjti prédikációk alatt volt nagy eredménye az ilyen vagy itt-ott kissé trivialis példáknak. E példák sokszor igen köznapiak voltak, melyek azonban az egyes hitgazságokat minden fejtegetésnél markánsabban fejezték ki.

Mily találóan jellemzi a jóakaratu törekvést az Erdy kódex (94. l.) következő példája: „Vala egy szegény ifju frater, ki soha egy igét sem foghat vala az szentírásban. Méne azon való bánatjában egy vén jámbor atyához és megmondá őneki. Mondá az vén atya: hozz két szennyes fazékot ide. Mikoron megtöltöte volna, mondá esmé: önts vizet imez egyikben, onsd meg kive beöle. Mikoron azoképen tölt volna, mondá esmé az vén atya: esmét azoképen tgy! Mikoron gyakorta az ifju frater megmosta volna az egyik fazékot, mondá végre: hozd ide immaron öket. Es megkérde: melyik volna tisztább? Felelé az ifju frater, hogy az, kiben vizet töltött volna, esmé öntött volna beöle ki. Adá azért az regulát mondván: ugyan vagyon embernek is dolga: csak gyakorta hallgassa Istennek szent igéjét, bátor meg ne tarthassa, mégis tisztább, honnan az, ki nem hallgatja.“

Ugyancsak a prédikáció hallgatására int

Maí lapunk 4 oldal.

